

شهروندی در سبک زندگی اسلامی

الگوی مصرف، شادی و نشاط، انضباط اجتماعی، مشارکت شهروندی

مؤلف:

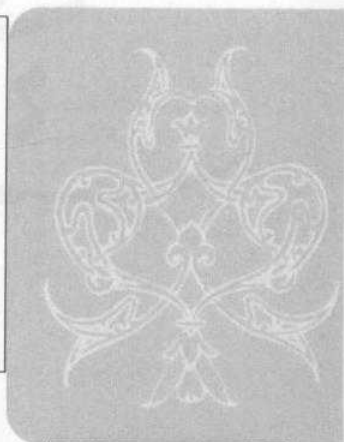
وحید حاتمی شندی / علی قنبرین (عناص)

از دانش آموختگان حوزه علمیه شیخ عبدالحسین تهرانی

صَحْفًا مَطْهَرَةً فِيهَا كِتَابٌ قِيَمَةٌ

سرشناسه	: حاتمی شندی، وحید، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: شهروندی در سبک زندگی اسلامی: الگوی مصرف، شادی و نشاط، انضباط اجتماعی، مشارکت شهروندی / مؤلف: وحید حاتمی شندی؛ علی قنبریان (قیاض).
مستخلصات نشر	: تهران: صبا، ۱۳۹۵.
مستخلصات ظاهری	: ۱۵۷ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۴-۳۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: شیوه زندگی - جنبه‌های مذهبی - اسلام
موضوع	: شهروندی - ایران - جنبه‌های اجتماعی
شناسه افزوده	: بریان، بل، ۱۳۶ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۱۴۱

نام کتاب	 شهروندی در سبک زندگی اسلامی
مؤلف	 وحید حاتمی شندی و علی قنبریان (قیاض)
نوبت چاپ	 اول، بهار ۱۳۹۵
شمارگان	 ۱۰۰۰ نسخه
شابک	 ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۴-۳۷-۹
قیمت	 ۱۲۰۰۰ ریال
ناشر	 انتشارات صبا

تهران خیابان ناصرخسرو کوچه حاج نایب پلاک ۱۷
تلفن: ۰۲۱-۳۳۳۹۰۵۳۳۸ و ۳۳۳۱۱۹۹۵۵

ارتباط با مؤلف:
تلفن: ۰۹۱۲۸۵۱۹۹۸۵
EMAIL: Ghanbarian.howzeh@yahoo.com
www.Alighanbarian.andishvaran.ir
www.Fayyaz110.blogfa.com
www.Alighanbarian.ir

کتاب حقوق اثر تألیف برای مؤلف محفوظ می‌باشد.

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۷	 فصل اول: کلیات
۱۸	 ۱. اهداف
۱۸	 ۲. سؤال‌های پیش رو
۱۸	 ۳. فرضیه‌ها
۱۹	 ۴. ضرورت و اهمیت
۲۰	 ۵. کاربرد جای پژوهش
۲۱	 ۶. پیشینه پژوهش
۲۳	 - پیشینه مطرح شدن سبک زندگی در مطالعات دینی
۲۳	 ۷. تعاریف
۲۳	 ۷.۱. سبک زندگی
۲۴	 ۷.۲. شهروندی
۲۵	 ۷.۳. مشارکت اجتماعی
۲۵	 ۷.۴. انضباط اجتماعی
۲۶	 ۷.۵. نظم و انضباط اجتماعی
۲۷	 ۷.۶. شادی و نشاط
۳۱	 فصل دوم: مبانی نظری
۳۲	 ۱. دیدگاه‌های سبک زندگی
۳۲	 الف) دیدگاه روان‌شناسانه

- ۲۴ (ب) دیدگاه جامعه‌شناسانه
- ۲۵ ۲. ویژگی‌های سبک زندگی
- ۳۵ (الف) خصیصه گروهی و سبک زندگی
- ۳۶ (ب) تنوع و سبک زندگی
- ۳۶ (ب) انسجام و سبک زندگی
- ۳۷ ۳. نگرش‌های کلی حاکم بر زندگی
- ۳۸ (الف) هستی‌شناسی
- ۳۹ (ب) هستی‌شناسی در اندیشه غربی
- ۴۱ (ج) نگرش اسلامی به هستی
- ۴۱ (د) هستی‌شناسی در اندیشه اسلامی
- ۴۳ (ه) بعضی از خطوط کلی هستی‌ارسطو
- ۴۵ (و) دیدگاه اسلام درباره انسان
- ۵۰ ۴. سبک زندگی اسلامی
- ۵۵ فصل سوم: شادی و نشاط
- ۵۵ مقدمه
- ۵۷ ۱. مبانی نظری در قرآن و روایات
- ۵۷ ۲. اقسام شادی و نشاط
- ۵۷ (الف) شادی‌های واقعی، عمیق و تعالی‌بخش
- ۵۸ (ب) شادی‌های گذرا:
- ۵۸ (ج) هیجانی به نام شادی

۳. شادی و غم در قرآن ۵۸
- الف) اقسام فرح در قرآن کریم ۵۹
۴. عوامل مؤثر بر شادی از دیدگاه اسلام ۶۰
- الف) ایمان ۶۰
- ب) رضایتمندی ۶۰
- ج) رسم و خنده ۶۱
- د) ری خوش و پوشیدن لباسهای روشن ۶۲
- ه) ورزش، تفریح و سیر و سفر ۶۲
- و) حضور در مجالس شادی جشن ۶۲
۵. مهم‌ترین معیارهای شادی و نشاط ممدوح در قرآن و روایات ۶۳
- الف) شادی و نشاط با محوریت شریعت ۶۳
- ب) شادی و نشاط در پرتو پرهیز از گناه ۶۴
- ج) احیای ارزشها ۶۴
- د) شاد کردن دیگران ۶۴
- ه) شادی با ائمه معصومین (ع) ۶۵
۶. شادی و نشاط مذموم در قرآن و روایات معصومین (ع) ۶۵
- الف) شادمانی برای گناه ۶۵
- ب) افراط در شادمانی ۶۶
- ج) دروغ شادی آور ۶۸
- د) شادمانی کاذب ۶۸

۶۹ ۷. مصادیق نشاط کاذب و غیرحقیقی

۶۹ الف) نشاط برای حیات دنیا

۷۰ ب) نشاط برای باورهای نادرست خود

۷۰ ج) نشاط برای اعمال خود

۷۱ د) نشاط برای علم‌اندک

۷۱ ۸. شش ابط و حدود شادی و نشاط در روایات

۷۳ الف) پرهیز از گناه

۷۳ ب) پرهیز از آزار مؤمنان

۷۴ ج) پرهیز از لهو

۷۵ نتیجه گیری

۷۹ فصل چهارم: مشارکت شهروندی

۷۹ مقدمه

۷۹ ۱. اهمیت مشارکت

۸۰ ۳. چارچوب‌های ساخت‌یابی به مبانی مشارکت در تفکر اسلامی

۸۱ ۴. مبانی مشارکت در قرآن کریم

۸۱ الف) همیاری و هم‌فکری اجتماعی

۸۲ ب) شورا

۸۴ ج) امر به معروف و نهی از منکر

۸۶ د) اراده جمعی

۸۷ ه) اطاعت جمعی

۸۷	۵. عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندی
۸۸	الف) جنسیت
۸۸	ب) سن
۸۸	ج) تحصیلات
۸۹	د) مذهب
۸۹	ه) رسانه‌ها
۹۰	نتیجه گیری
۹۳	فصل پنجم: الگوی مصرف
۹۳	مقدمه
۹۴	۱. آشنایی با فرهنگ مصرف
۹۴	الف) شناخت الگوی مصرف
۹۴	ب) رعایت الگوی مصرف
۹۵	۲. اهمیت و ضرورت اصلاح الگوی مصرف در سبک زندگی
۹۵	۳. ضرورت ارائه الگو برای مصرف
۹۶	۴. مبانی
۹۶	الف) مدل مفهومی ناظر بر برنامه‌ی اصلاح الگوی مصرف
۹۶	ب) منابع در رویکرد اسلامی
۹۹	ج) اهداف یا مقاصد در رویکرد اسلامی
۱۰۰	د) مصرف‌کنندگان در رویکرد اسلامی
۱۰۰	ه) تناسب منابع و مقاصد در رویکرد اسلامی

- ۱۰۱..... (ی) میزان مصرف در رویکرد اسلامی
- ۱۰۲..... ۵. اقتصاد مقاومتی و مدیریت مصرف در اوضاع فعلی کشور
- ۱۰۴..... ۶. راههای اصلاح الگوی مصرف
- ۱۰۴..... الف) احساس مسئولیت در مصرف
- ۱۰۵..... ب) مدیریت درست
- ۱۰۶..... پ) امنیت‌مداری و محکم‌کاری
- ۱۰۷..... ت) پانته‌روی و اعتدال
- ۱۰۹..... ث) رعایت اولویت
- ۱۱۰..... ج) کار و تلاش
- ۱۱۰..... ۷. موانع اصلاح الگوی مصرف
- ۱۱۰..... الف) اسراف
- ۱۱۱..... ب) هدر دان و تلف کردن مال
- ۱۱۱..... پ) تجمل پرستی
- ۱۱۲..... ت) مدگرایی
- ۱۱۴..... ث) الگوپذیری نادرست از بیگانگان
- ۱۱۵..... نتیجه‌گیری
- ۱۱۹..... فصل ششم: انضباط اجتماعی
- ۱۱۹..... مقدمه
- ۱۱۹..... ۱. مبانی
- ۱۱۹..... الف) مبانی انضباط اجتماعی در منابع دینی

۱۲۱.....	(ب) مبانی ناظر به اسناد سازمانی
۱۲۳.....	۲. اصول
۱۲۳.....	الف) چند بُعدی بودن
۱۲۴.....	(ب) دو رویه بودن
۱۲۴.....	(پ) چند سطحی بودن
۱۲۵.....	۳. رجه بندی
۱۲۵.....	۴. سری بودن
۱۲۵.....	۵. فرهنگی بودن موضوع
۱۲۶.....	۶. زمان بر بودن موضوع
۱۲۶.....	۷. الزامات طبیعی موضوع
۱۲۷.....	۸. نام گذاری
۱۲۷.....	۹. فرد شناسی
۱۲۸.....	۱۰. اعتماد
۱۲۹.....	۱۱. عوامل تقویت نظم در منابع دینی
۱۳۰.....	الف) ایمان به خدا
۱۳۱.....	(ب) ضرورت قانون
۱۳۲.....	(پ) تشکیل حکومت و حاکمیت
۱۳۳.....	(ت) برقراری امنیت
۱۳۳.....	ث) تأکید بر ازدواج و تحکیم خانواده
۱۳۴.....	ج) تقویت نهاد آموزش و پرورش

- ج) فقر زدایی ۱۳۵
- ح) برگزاری مناسک عبادی و دینی ۱۳۶
- خ) وفای به عهد ۱۳۷
- د) ممانعت از فتنه و دنیاپرستی ۱۳۸
- ذ) عدالت اجتماعی ۱۳۸
- ر) قه‌یت سازمان‌ها و مؤسسات دینی ۱۳۹
- ز) دینه ساختن اعتدال و میانه‌روی ۱۴۱
- ژ) منع از ایجاد حبه دشمنان بر مسلمانان ۱۴۲
- س) تأکید بر ایجاد و تقویت میبستگی اجتماعی ۱۴۳
- ش) امر به معروف و نهی از منکر ۱۴۵
- ص) تقویت نظام کنترل اجتماعی ۱۴۷
- نتیجه‌گیری ۱۴۹
- نتیجه‌گیری کلی از مباحث کتاب ۱۵۱
- منابع و مآخذ کتاب ۱۵۳

مقدمه

شهروندی در سبک زندگی اسلامی از آن رو که متصف به قید اسلامی و در جوهره اسلامی است، تمامی شئون حیات جهانی انسان را در بر می‌گیرد.

مفهوم سبک زندگی از جمله مفاهیم علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی است که در دهه اخیر بسیار مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. سبک زندگی شهروندی معنایی است که از به هم تنیدگی و پیوند نظام وارگی و شبکه‌ای بودن عوامل متعددی که در شیوه‌های زندگی یا اقلیم‌های زیستن انسان تأثیر می‌گذارند، به وجود آمده است و حاکی از مجموعه عوامل و عناصری است که کم و بیش به طور نظام مند با هم ارتباط داشته و یک شاکله کلی فرهنگی و اجتماعی را پدید می‌آورند. مسأله‌ای که در سبک زندگی در حیطه شهروندی مهم است این مسأله می‌باشد که متأسفانه غرب فرهنگی و فلسفی با تئوری که در آن انسان می‌خواهد جای خدا را بگیرد و به صورت موجودی صاحب علم، راده، قدرت در جایگاه تشریع ظاهر شود سبک زندگی را بنیان نهاده است.

جامعه ایرانی یک جامعه دین‌دار، دین محور و خدا محور است و در آن پابندی به دین و سنت تا حدودی زیاد یافت می‌شود اما ظهور نگرش‌ها و اندیشه‌های غربی و جلوه‌های مدرنیته چالش‌هایی بروز پیدا کرد. عادات و سبک زندگی مردم امر مهمی است و امروزه حتی دانشمندان غربی هم از شیوه زندگی غربی دفاع می‌کنند. آراستگی به فضائل انسانی و زندگی پرهیزکارانه نیز در نظر هر کس شرط کمال است. بنابراین برای اینکه جهان کنونی و شیوه‌ی زندگی دگرگون نشود باید در عرصه‌ی دیگر و آدمی دیگر و جهان‌بینی متفاوت بود. یعنی باید جهانی دیگر با انسانی دیگر در افق اهل نظر ظاهر شود.

با توجه به آن افق و چشم‌انداز است که شاید شیوه زندگی مردمان به تدریج بی‌تکلیف و بدون زحمت تغییر کند. بنابراین در کنار این که نگران طرز خورد و خواب مردمان باشیم، باید نگران فکر و فرهنگ در این جهان باشیم. در این صورت می‌توان شیوه‌ای از زندگی تازه‌ای در پیش گرفت که در آن نشاط و شادی، مشارکت اجتماعی، قانون‌مداری و اصلاح الگوی مصرف جایگزین غم و ناراحتی، فردگرایی، خودخواهی، قانون‌گریزی

و هرج و مرج و اسراف خواهد شد. این جاست که می‌گوییم یک سبک زندگی اسلامی در حوزه شهروندی به وجود آمده است.

در نوشتار حاضر شهروندی در حوزه‌های مختلفی همچون: شادی و نشاط، انضباط اجتماعی، مشارکت و... از منظر سبک زندگی اسلامی بحث و بررسی شده است. از تمامی اساتید بزرگوار و مکرمی که توفیق این را داشته‌ایم که در حوزه‌های علمیه شیخ عبدالحسین تهرانی، مروی، آیت الله مجتهدی و همچنین در دانشگاه‌های تهران، علامه طباطبائی، دارالحديث قم، از خرمین علوم آنها خوشه‌چینی کنیم، تقدیر و تشکر کرده و از خداوند متعال توفیقات آنها در دنیا و عاقبت بخیری در آخری را مسئلت می‌نمایم.

وحید حاتمی شندی / علی قنبریان (فناض)

۱۳ رجب المرجب ۱۴۳۷ قمری

تهران / حوزه علمیه مرحوم شیخ عبدالحسین

